JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
24 päivänä lokakuuta 1996 *

1. Nyt esillä olevat ennakkoratkaisukysymykset on esitetty hallintoriita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Paul Daut GmbH & Co. KG (jäljempänä Daut GmbH) ja Oberkreisdirektor des Kreises Gütersloh (jäljempänä Oberkreisdirektor), joka on toimivaltainen viranomainen elintarvike- ja lihahygieniaa koskevissa asioissa, ja jossa on kysymys Belgiasta peräisin olevan koneellisesti irrotetun ja pakastetun tuoreen lihan tuonnista.

2. Daut GmbH (kotipaikka Rheda-Wiedenbrück) on lihanjalostustoimintaa harjoittava ja tässä suhteessa EY:n normit täyttävä laitos. Oberkreisdirektor toimitti 3.8.1993 tarkastuksen Daut GmbH:n tiloissa ja totesi siellä olevan noin kaksi tuhatta kiloa koneellisesti irrotettua ja pakastettua lihaa, joka oli tuotu Belgiasta ilman, että se olisi siellä kuumennuskäsitelty myöhempää markkinointia varten. Tämä liha oli ostettu Distriporc -nimiseltä belgialaiselta yhtiöltä, joka omisti EY:n normit täyttävän, koneellista lihanirrotustoimintaa harjoittavan laitoksen.

3. Oberkreisdirektor määräsi kyseiset lihat takavarikoitaviksi lihan käsittelylle asetettavia hygieniavaatimuksia koskevan Saksan asetuksen [1] 17 §:n perusteella, jossa kielletään maahantuomasta Saksaan muun muassa koneellisesti irrotettua lihaa. Saksan viranomaiset ryhtyivät myös rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin Daut GmbH:n edustajaa Paul Dautia vastaan, ja tämän seurauksena Amtsgericht Rheda-Wiedenbrück tuomitsi Paul Dautin rangaistukseen ja maksamaan sakkoa 13 500 Saksan markkaa (DEM). Daut GmbH nosti puolestaan kanteen hallintotuomioistuimessa vaatien, että tuomioistuin määrää turvaamistoimenpiteistä ja vahvistaa, että lihat, jotka oli koneellisesti irrotettu ja pakastettu ja jotka oli tarkoitus myöhemmin kuumennuskäsitellä ja jalostaa, oli tuotu laillisesti maahan. Rikosasian käsittelyä lykättiin siihen saakka kunnes Amstgericht Rheda-Wiedenbrück ratkaisisi hallintoriidan; tämä ratkaisu annettiin 26.10.1994. Verwaltungsgericht Minden hylkäsi 8.11.1994 tekemällään päätöksellä turvaamistoimenpiteiden määräämistä koskevan vaatimuksen, ja Daut GmbH valitti tästä päätöksestä Obervaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfaleniin, joka katsoi aiheelliseksi esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Onko sellainen vastaajan menettely, jossa se terveydellisistä vaatimuksista ja viranomais-

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — Verordnung über die hygienischen Anforderungen und amtlichen Untersuchungen beim Verkehr mit Fleisch, 30.10.1986 (BGB1 I, s. 512 ja erityisesti s. 552).

ten tekemistä tutkimuksista lihavalmisteiden kaupassa 30.10.1986 annetun kansallisen asetuksen (Verordnung über die hygienischen Anforderungen und amtlichen Untersuchungen beim Verkehr mit Fleisch, FlHV, BGBl I, s. 1678), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan talousalueen voimaansaattamisesta 27.4.1993 annetulla kansallisella lailla (EWR-Ausführungsgesetz, BGBl I, s. 512—552), 17 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella riitauttaa sen, että saksalainen EY:n normit täyttävä, lihavalmistedirektiivissä tarkoitettuun kuumennuskäsittelyyn kykenevä laitos tuo maahan Belgian virkaeläinlääkärin antaman määräyksen mukaisesti kuumennuskäsittelyä ja lihavalmistedirektiivissä tarkoitettua jalostusta varten pakastettua, koneellisesti irrotettua lihaa, jonka sille toimittaa myös EY-normit täyttävä belgialainen laitos, ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan mukaista sekä ensiksi terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/433/ETY (tuorelihadirektiivi, EYVL 1964, 121, s. 2012), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 29 päivänä heinäkuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/497/ETY liitteessä (EYVL L 268, s. 69), sellaisena kuin se on muutettuna terveyttä koskevista kysymyksistä yhteisön sisäisessä lihavalmisteiden kaupassa 10 päivänä helmikuuta 1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/5/ETY (EYVL L 57, s. 1), ja toiseksi terveyttä koskevista kysymyksistä yhteisön sisäisessä lihavalmisteiden kaupassa 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/99/ETY (lihavalmistedirektiivi, EYVL 1977, L 26, s. 85), sellaisena kuin se on direktiivin 92/5/ETY liitteessä, mukaista; jos vastaus kysymykseen on kieltävä, onko Saksan eläinlääkintäviranomaisten toimittava yhteistyössä, ja jos on, keiden kanssa?"

4. Ennen kun ryhdyn tutkimaan kansallisen tuomioistuimen esittämiä ongelmia ja vastaamaan ennakkoratkaisukysymyksiin, selostan jäsenvaltioiden väliseen tuoreen lihan kauppaan sovellettavaa yhteisön lainsäädäntöä.

Yhteisön säännökset

5. Yhteisöjen toimielimet ovat kansanterveyttä suojellakseen määrittäneet tuoreen lihan tuotantoa ja markkinointia koskevat vähimmäisedellytykset yhteisössä. Lihan tuotantoon ja myyntiin sovellettavien säännösten yhdenmukaistaminen on ollut tarpeen, jotta lihatuotteiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla taattaisiin, kun otetaan erityisesti huomioon, että eläinlääkärin suorittamat tarkastukset jäsenvaltioiden välisillä rajoilla on lopetettu. Näillä säännöksillä on korvattu jäsenvaltioiden aiemmin soveltamat kansalliset säännökset yhdenmukaistamalla jäsenvaltioiden välistä lihan ja lihatuotteiden kauppaa koskevat terveysmääräykset, joilla on pyritty näiden tuotteiden osalta vähentämään tai poistamaan sellaisia teknisluonteisia kaupan esteitä, jotka aiheutuvat erilaisista kansallisista terveyttä koskevista säännöksistä.

6. Lihatuotteiden kauppaan sovellettavat tärkeimmät yhteisön säädökset ovat seuraavat: direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta annettu direktiivi

91/497/ETY, jota sovelletaan ihmisravinnoksi tarkoitetun tuoreen nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä kesyjen kavioeläinten lihan kaupassa; [2] tuoreen siipikarjalihan kauppaa koskeva direktiivi 71/118/ETY; [3] kaninlihaa ja tarhattua riistan lihaa koskeva direktiivi 91/495/ETY; [4] lihavalmisteiden valmistukselle, säilytykselle ja kuljetukselle asetettavia terveysvaatimuksia koskeva direktiivi 77/99/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna direktiivillä 92/5/ETY; [5] ja jauhettua lihaa ja lihavalmisteita koskeva direktiivi 94/65/EY. [6]

7. Eräs tuoreen lihan lajeista on niin sanottu koneellisesti irrotettu liha. Kysymys on pienistä lihapaloista, jotka on irrotettu eläimen luista ja jauhettu sen jälkeen kun luut on poistettu koneellisen menetelmän avulla ja joita käytetään ihmisravinnoksi. Koneellisesti irrotettu liha pilaantuu erittäin nopeasti sen vuoksi, että suuri osa sen pinnasta on alttiina ilman vaikutukselle ja tästä syystä pilaantumista aiheuttaville tekijöille. Tästä seuraa, että on noudatettava tiukennettuja terveysmääräyksiä, jotta tällaisen tuoreen lihan käyttäminen ihmisravinnoksi ei aiheuttaisi terveyshaittoja.

8. Direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden on nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä kesyjen kavioeläinten tuoreen, koneellisesti irrotetun lihan osalta valvottava, että

"c) koneellisesti irrotetut lihat kuumennuskäsitellään direktiivin 77/99/ETY mukaisesti;

— —

g) edellisissä kohdissa määrätyt käsittelyt suoritetaan alkuperälaitoksissa tai jossakin muussa virkaeläinlääkärin määräämässä laitoksessa."

2 — Terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa annetun direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta direktiivin ulottamiseksi koskemaan tuoreen lihan tuotantoa ja saattamista markkinoille 29 päivänä heinäkuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi 91/497/ETY (EYVL L 268, s. 69).

3 — Terveyttä koskevista ongelmista tuoreen siipikarjalihan kaupassa 15 päivänä helmikuuta 1971 annettu neuvoston direktiivi 71/118/ETY (EYVL L 55, s. 33)

4 — Terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista kaninlihan ja tarhatun riistan lihan tuotannossa ja markkinoille saattamisessa 27 päivänä marraskuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi 91/495/ETY (EYVL 1991 L 268, s. 41).

5 — Tämä on 10 päivänä helmikuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi 92/5/ETY (EYVL L 57, s. 1), jolla muutettiin ja saatettiin ajantasalle terveyttä koskevista kysymyksistä yhteisön sisäisessä lihavalmisteiden kaupassa annettu direktiivi 77/99/ETY ja jolla muutettiin direktiiviä 64/433/ETY.

6 — Jauhetun lihan ja lihavalmisteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevista vaatimuksista 14 päivänä joulukuuta 1994 annettu neuvoston direktiivi 94/65/EY (EYVL L 368, s. 10).

9. Samansisältöiset määräykset sisältyvät koneellisesti irrotetun tuoreen siipikarjalihan, kaninlihan ja tarhatun riistanlihan osalta direktiivin 71/118/ETY 5 artiklan 3 kohtaan ja direktiivin 91/495/ETY 6 artiklan 4 kohtaan, sellaisina kuin ne ovat muutettuina direktiivin 94/65/EY 17 artiklalla, joka kuuluu seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on valvottava, että koneellisesti irrotetut lihat on ennen niiden markkinoille saattamista kuumennuskäsitelty direktiivin 77/99/ETY mukaisesti alkuperälaitoksessa tai muussa toimivaltaisen viranomaisen määräämässä laitoksessa."

10. Kuumennuskäsittely, joka on välttämätön koneellisesti irrotetun lihan erittäin nopean pilaantuvuuden vuoksi, on suoritettava kaikentyyppiselle tuoreelle lihalle. Tämän vuoksi edellytetään, että koneellisesti irrotettu siipikarjaliha, kaninliha ja tarhattu riistanliha on kuumennuskäsitelty ennen kun se saatetaan yhteisön markkinoille. Direktiivissä 64/433/ETY ei määrätä nimenomaisesti edeltävää kuumennuskäsittelyä koskevasta edellytyksestä nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä kesyjen kavioeläinten lihan osalta.

11. Direktiivin 77/99/ETY 4 artiklassa, jota on muutettu ja saatettu ajan tasalle direktiivillä 92/5/ETY, säädetään tämäntyyppisen käsittelyn mahdollisuudesta seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on valvottava, että, sen lisäksi mitä 3 artiklassa säädetään,

1) lihavalmisteet

a) kuumennetaan, suolataan, marinoidaan tai kuivataan niitä käsiteltäessä — —".

12. Voidaan todeta, että sellaista yleisluonteista yhteisön lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena olisi koneellisesti irrotettua lihaa koskevien terveysmääräysten yhdenmukaistaminen, ei ole olemassa, vaikka direktiivin

94/65/EY 21 artiklassa säädetään nimenomaisesti, että tällaiset säännökset on annettava; viimeksi mainitun direktiivin 21 artikla kuuluu seuraavasti:

"Neuvosto päättää määräenemmistöllä ja komission esityksestä ennen 1.1.1996 niistä hygieniamääräyksistä, joita sovelletaan

— —

b) koneellisesti irrotettujen lihojen valmistuksessa ja käytössä."

13. Tätä aineellista yhteisön tuoreen lihan kauppaa koskevaa lainsäädäntöä täydentää direktiivi 89/608/ETY,[7] jossa säädetään eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten eläinlääkintäviranomaisten keskinäisestä avunannosta eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevan lainsäädännön yhtenäisen soveltamisen takaamiseksi ja annetaan tätä koskevat menettelysäännöt.

7 — Jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi 21 päivänä marraskuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/608/ETY (EYVL L 351, s. 34).

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

14. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään Saksan kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, onko sellainen Saksan lainsäädäntö, jolla kielletään maahantuomasta lihaa, joka on irrotettu koneellisesti ja pakastettu, direktiivin 64/433/ETY säännösten ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan mukainen.

Direktiivin 64/433/ETY tulkinta

15. Direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan c ja g alakohdassa säädetään nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä kesyjen kavioeläinten osalta, että koneellisesti irrotetut lihat on kuumennuskäsiteltävä direktiivin 77/99/ETY mukaisesti alkuperälaitoksessa tai jossakin muussa virkaeläinlääkärin määräämässä laitoksessa. Näiden säännösten mukaan tällainen liha on aina kuumennuskäsiteltävä ennen kuin se käytetään ravinnoksi. Käsittely voidaan suorittaa joko siinä laitoksessa, jossa koneellinen irrottaminen suoritetaan, tai "jossakin muussa virkaeläinlääkärin määräämässä laitoksessa". Tässä jälkimmäisessä tapauksessa koneellisesti irrotettu liha on mahdollista myydä ennen kuin se kuumennuskäsitellään, mutta sitä ei ole mahdollista käyttää ravinnoksi.

16. Jotta kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen voitaisiin vastata, on tutkittava, onko virkaeläinlääkärin määrätessään kuumennuskäsittelyn suoritettavaksi muussa kuin siinä laitoksessa, jossa liha koneellisesti irrotetaan, valittava jokin alkuperämaan laitoksista vai voiko hän määrätä sen suoritettavaksi jossakin toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevassa "muussa laitoksessa".

17. Saksan hallitus toteaa, että direktiiviä 64/433/ETY on tulkittava suppeasti, katsoen, että virkaeläinlääkärin määräämän laitoksen on aina sijaittava siinä alkuperäjäsenvaltiossa, jossa liha koneellisesti irrotetaan. Sen mukaan direktiivillä 77/99/ETY asetetaan lihan jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvan viennin edellytykseksi se, että alkuperäjäsenvaltion virkaeläinlääkäri tarkastaa lihan todetakseen, täyttääkö se terveysvaatimukset. Koneellisesti irrotettu liha täyttää terveysvaatimukset vain silloin, kun se on kuumennuskäsitelty, ja tämän käsittelyn on loogisesti ajatellen tapahduttava aina alkuperämaassa. Koneellisesti irrotettu liha ei pelkän pakastamisen perusteella täytä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa asetettuja terveysvaatimuksia. Saksan hallituksen mukaan tätä tulkintaa tukee direktiivin 94/65/EY 17 artikla, jossa kielletään nautaeläimistä, sioista, lampaista ja vuohista sekä kesyistä kavioeläimistä peräisin olevan koneellisesti irrotetun lihan myynti ennen kuumennuskäsittelyä.

18. Mielestäni direktiivin 64/433/ETY tulkitseminen tällä tavoin suppeasti ei ole hyväksyttävissä. Kuten komissio on huomautuksissaan todennut, direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan g alakohdassa edellytetään näet lihan koneellisen irrottamisen ja sen kuumennuskäsittelyn välistä ajallista ja maantieteellistä läheisyyttä. Tästä syystä tässä lainkohdassa säädetään, että parempi vaihtoehto on suorittaa nämä toimenpiteet samassa laitoksessa ja, jollei tämä ole mahdollista, siinä annetaan virkaeläinlääkärille lupa määrätä, että koneellisesti irrotettu liha kuumennuskäsitellään muussa laitoksessa. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa asetetulla maantieteellistä läheisyyttä koskevalla vaatimuksella pyritään poistamaan niitä haitallisia vaikutuksia, joita aiheutuu, kun tämäntyyppistä erittäin nopeasti pilaantuvaa lihaa kuljetetaan.

19. Virkaeläinlääkärin ei ole pakko valita lihan alkuperäjäsenvaltion alueella sijaitsevaa laitosta antaessaan jälkimmäisen vaihtoehdon mukaisen kuumennuskäsittelyä koskevan määräyksen. Direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan g alakohdassa puhutaan "muusta laitoksesta", ja siinä mahdollistetaan tämän käsittelyn suorittaminen sekä alkuperäjäsenvaltiossa että lihan määrämaassa. Virkaeläinlääkärin on valittava kuumennuskäsittelyä varten parhaiten soveltuva laitos, ja hänen on tätä valintaa tehdessään pyrittävä välttämään kaikki kuljetuksesta aiheutuvat terveyshaitat. Tämä peruste huomioon ottaen on mahdollista, että jos tämän tyyppinen liha kuumennuskäsitellään laitoksessa, joka sijaitsee toisessa jäsenvaltiossa — yleensä lähellä maiden välistä rajaa —, kansanterveyden suojelu on mahdollista taata paremmin,

kuin jos liha käsiteltäisiin alkuperämaan muissa laitoksissa, jotka voivat sijaita hyvinkin paljon kauempana.

20. Tällä direktiivin 64/433/ETY tulkinnalla mahdollistetaan jäsenvaltioiden välinen koneellisesti irrotetun, kuumennuskäsittelemättömän lihan kauppa ja liikkuvuus, ja tämä tulkinta sopii myös parhaiten yhteen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan periaatteen kanssa, joka yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on eräs yhtenäismarkkinoita koskevista perusperiaatteista. [8]

Lisäksi kansanterveyden suojelu on riittävästi taattu, koska koneellisesti irrotetun lihan alkuperämaan virkaeläinlääkärillä on kunkin tapauksen olosuhteiden perusteella valta päättää, suoritetaanko kuumennuskäsittely jonkin muun jäsenvaltion laitoksessa. Jäsenvaltioiden eläinlääkintäviranomaisilla on toimiessaan direktiivin 89/608/ETY mukaisesti yhteistyössä mahdollisuus asianmukaisesti valvoa sellaisen koneellisesti irrotetun lihan terveellisyyttä, joka alkuperämaan virkaeläinlääkärin määräyksen perusteella on lähetetty kuumennuskäsiteltäväksi jossakin muussa jäsenvaltiossa.

21. Tähän direktiivistä 64/433/ETY esittämääni tulkintaan ei vaikuta direktiivin 94/65/EY 17 artiklassa oleva määräys, jossa kielletään nautaeläimistä, sioista, lampaista ja vuohista sekä kesyistä kavioeläimistä peräisin olevan koneellisesti irrotetun lihan myynti ennen kuumennuskäsittelyä. Nyt esillä olevassa asiassa kuumennuskäsittely on aina suoritettava alkuperämaan laitoksissa, koska tällaista lihaa ei voida päästää jäsenvaltioiden välisen kaupan piiriin ennen kuin sanottu käsittely on suoritettu. Tämä rajoitus selittyy komission mukaan sillä, että tämäntyyppiset lihat ovat erityisen heikkolaatuisia, koska siipikarjalle, kaneille ja tarhatulle riistalle annettavan ravinnon laatua on vaikea valvoa. Nautaeläimistä, sioista, lampaista ja vuohista sekä kesyistä kavioeläimistä peräisin oleva koneellisesti irrotettu liha ei pilaannu niin helposti kuin siipikarjan, kanien ja tarhatun riistan liha, ja tästä syystä se voidaan saattaa jäsenvaltioiden välisille markkinoille ennen kun se kuumennuskäsitellään ravinnoksi käyttämistä varten.

22. Edellä esitetyn perusteella katson, että direktiivin 64/433/ETY mukaista ei ole menettely, jossa jäsenvaltio kieltää kokonaan tuomasta maahan toisessa jäsenvaltiossa koneellisesti irrotettua lihaa, joka on tuotu tähän ensin mainittuun jäsenvaltioon kuumennuskäsittelyä ja myöhempää markkinointia varten. Tästä seuraa, että Saksan lainsäädäntö, johon sisältyy tällainen kielto, ei ole yhteensopiva direktiivin 64/433/ETY kanssa, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna direktiivillä 91/497/ETY, jonka soveltaminen kansallisten tuomioistuinten on taattava yhteisöjen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön mukaisesti, jonka mukaan yksityisillä on oikeus vedota direktiiveihin. [9]

8 — Asia C-205/89, komissio v. Kreikka, tuomio 19.3.1991 (Kok. 1991, s. I-1361, 9 kohta).

9 — Ks. mm. asia 8/81, Becker, tuomio 19.1.1982 (Kok. 1982, s. 53); asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986 (Kok. 1986, s. 723); asia C-91/92, Faccini Dori, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3325) ja asia C-62/93, BP Soupergaz, tuomio 6.7.1995 (Kok. 1995, s. I-1883).

Lisävastaus kysymykseen siitä, onko direktiivi 64/433/ETY perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan mukainen

23. Edellä ehdottamani direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan g alakohtaa koskeva tulkinta aiheuttaa sen, että Saksan viranomaisten koneellisesti irrotetun lihan maahantuonnille määräämän kiellon yhteensopivuutta perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan kanssa ei tarvitse tutkia.

Tämän kysymyksen tutkiminen olisi tarpeen vain siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että kuumennuskäsittely on suoritettava aina lihan alkuperämaan laitoksessa ja että direktiivissä 64/433/ETY kielletään koneellisesti irrotetun ja kuumennuskäsittelemättömän lihan saattaminen jäsenvaltioiden välisille markkinoille. Tässä tapauksessa, jota käsittelen vain lyhyesti, Saksan lainsäädäntö olisi asianmukainen direktiivin 64/433/ETY kannalta katsoen ja olisi tarkasteltava, onko kyseinen yhteisön säädös yhteensopiva perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan kanssa.

24. Perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletään tuonnin määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. Tähän määräykseen sisältyvää kieltoa sovelletaan sekä silloin kun jäsenvaltiot yrittävät estää tavaroiden liikkumisen yhteisön sisäisessä kaupassa että silloin kun ne yrittävät tulkita yhteisön lainsäädäntöä tähän tapaan. [10] Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "niin kansalliset kuin yhteisöjen toimielinten toteuttamat toimenpiteet kuuluvat määrällisiä rajoituksia ja vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä koskevan kiellon soveltamisalaan". [11]

25. Kielto tuoda koneellisesti irrotettua lihaa, jota ei ole kuumennuskäsitelty, on perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitettu kielletty tuonnin määrällinen rajoitus. Estäessään jäsenvaltioiden välistä kauppaa se on enemmänkin kuin pelkkä rajoitus, koska se estää kaupan kokonaan.

26. Tämä tuonnin rajoitus on vakavaa syrjintää, koska se koskee vain toisista jäsenvaltioista peräisin olevaa koneellisesti irrotettua lihaa. Tästä syystä tämä rajoitus voi olla perusteltu ainoastaan perustamissopimuksen 36 artiklassa määrätyistä syistä, mutta se ei ole yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevien sellaisten pakottavien vaatimusten mukainen, jotka ilmenevät Cassis de Dijon -tapauksesta ja sen jälkeen annetuista tuomioista. [12]

10 — Ks. mm. López Escudero, M., "Los obstáculos técnicos al comercio en la Comunidad Económica Europea", Granada, 1991, s. 241—247; Oliver, P., "La législation communautaire et sa conformité avec la libre circulation des marchandises", *Cahiers de droit européen*, 1979, nro 2, s. 245.

11 — Asia C-51/93, Meyhui, tuomio 9.8.1994 (Kok. 1994, s. I-3879, 11 kohta); asia 15/83, Denkavit Nederland, tuomio 17.5.1984 (Kok. 1984, s. 2171) ja asia 37/83, Rewe-Zentrale, tuomio 29.2.1984 (Kok. 1984, s. 1229).

12 — Asia 120/78, Rewe-Zentral, tuomio 20.2.1979 (Kok. 1979, s. 649, ns. Cassis de Dijon -tapaus); asia 113/80, komissio v. Irlanti, tuomio 17.6.1981 (Kok. 1981, s. 1625); asia C-196/89, Nespoli ja Crippa, tuomio 11.10.1990 (Kok. 1990, s. I-3647) ja yhdistetyt asiat C-1/90 ja C-176/90, Aragonesa de Publicidad Exterior y Publivía, tuomio 25.7.1991 (Kok. 1991, s. I-4151).

27. Nyt esillä olevassa asiassa koneellisesti irrotetun ja kuumennuskäsittelemättömän lihan maahantuontia koskevaa kieltoa on perusteltu 36 artiklasta ilmenevällä ihmisten terveyden ja elämän suojelunäkökohdalla. On tietysti niin, että tämäntyyppisen lihan kuljettaminen ennen kuumennuskäsittelyä aiheuttaa terveysriskejä, koska tällainen liha on helposti pilaantuvaa, ja että tämäntyyppisen lihan yhteisön sisäisellä vapaalla kaupalla ei saada vaarantaa kansanterveyden suojelua.

Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön [13] mukaan on kuitenkin tarpeen tarkistaa, onko tuontikielto ainoa mahdollinen keino välttää mainitut terveysriskit vai voidaanko tämä tavoite sitä vastoin saavuttaa muilla keinoilla, jotka asettavat vähemmän rajoituksia yhteisön sisäiselle koneellisesti irrotetun lihan kaupalle.

28. Mielestäni tuontikielto on keinona suhteeton torjuttaessa niitä mahdollisia terveysriskejä, joita koneellisesti irrotetun lihan yhteisön sisäisestä kaupasta aiheutuu. Kuten komissio ja kansallinen tuomioistuin toteavat, kansanterveyden suojelu voidaan toteuttaa asettamalla velvollisuus pakastaa kyseinen liha ja kuljettaa se pakastettuna. Tällä tavoin ja alkuperämaan sekä määrämaan virkaeläinlääkärin yhdessä harjoittaman valvonnan avulla voidaan taata koneellisesti irrotetun lihan hygieenisyys ilman, että yhteisön sisäinen kauppa estetään ennen kuumennuskäsittelyn suorittamista.

29. Tämän vuoksi katson, että direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan c ja g alakohdan perusteella tämäntyyppiselle lihalle säädetty tuontikielto on perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen määrällinen tuontirajoitus. Tähän päätelmään ei vaikuta se seikka, että direktiivi 64/433/ETY on annettu perustamissopimuksen yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien määräysten nojalla. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, [14] sitä laajaa toimivaltaa, joka yhteisöjen toimielimille on annettu yhteisen maatalouspolitiikan alalla, on käytettävä yhtenäismarkkinoiden toteuttamiseksi, eikä sillä saada millään tavoin vaikeuttaa jäsenvaltioiden välisten tullien, määrällisten rajoitusten eikä vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden poistamiseen tähtääviä pyrkimyksiä. Direktiiviin 64/433/ETY perustuva kielto tuoda maahan koneellisesti irrotettua lihaa on suhteeton määrällinen rajoitus, jolla ei edistetä pyrkimyksiä saattaa tämä tuote yhteisön sisäiseen vapaaseen liikkeeseen.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

30. Koska katson, että direktiivin 64/433/ETY mukaan Belgiassa koneellisesti

13 — Ks. mm. asia C-17/93, Van Der Veldt, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3537, 30 kohta).

14 — Yhdistetyt asiat 80/77 ja 81/77, Commissionaires Réunis, tuomio 20.4.1978 (Kok. 1978, s. 927, 35 kohta).

irrotettu liha voidaan tuoda kuumennuskäsiteltäväksi ja markkinoitavaksi Saksaan, minun on vastattava kansallisen tuomioistuimen esittämään toiseen ennakkoratkaisukysymykseen. Tässä kysymyksessä tuodaan esille se mahdollisuus, että Belgian eläinlääkäri voi toimia yhteistyössä Saksan toimivaltaisten eläinlääkintäviranomaisten kanssa.

31. Tuoreen lihan ja lihavalmisteiden tuotantoon ja markkinointiin sovellettavissa direktiiveissä ei säädetä minkäänlaisesta sellaisesta systemaattisesta yhteistyöstä alkuperämaan ja näiden tuotteiden määrämaan eläinlääkintäviranomaisten välillä, jota voitaisiin soveltaa kuumennuskäsittelemättömän koneellisesti irrotetun lihan maahantuonnissa.

32. Direktiivissä 89/608/ETY säädetään kuitenkin jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi. Tätä menettelyä voidaan epäilyksettä soveltaa koneellisesti irrotetun lihan tuonnissa, ja asianomaisten jäsenvaltioiden eläinlääkintäviranomaiset voivat turvautua siihen taatakseen kansanterveyden asianmukaisen suojelun.

33. Tämän direktiivin 2 artiklan 2 kohdan perusteella jokaisen jäsenvaltion on ilmoitettava muille jäsenvaltioille ja komissiolle se toimivaltainen keskustason viranomainen, joka tässä jäsenvaltiossa antaa apua ja on yhteistyössä eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevissa asioissa. Niiden eläinlääkärien, joiden tehtäviin kuuluu tarkastusten toimittaminen niissä laitoksissa, joissa lihaa irrotetaan koneellisesti ja kuumennuskäsitellään, on näin osoitettava yhteistyöpyyntönsä määrämaan vastaaville keskustason viranomaisille, ja nämä voivat olla yhteistyössä oma-aloitteisesti tai pyynnön perusteella siten kuin direktiivissä 89/608/ETY säädetään.

34. Tämän direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Viranomaisen, jolle pyyntö osoitetaan, on hakijaviranomaisen pyynnöstä valvottava, järjestettävä valvonta tai vahvistettava valvontaa sellaisissa yksiköissä, joiden toimialalla tällaisia rikkomisia epäillään, erityisesti:

a) laitoksissa,

b) paikoissa, jonne on koottu tavaravarastoja,

c) tavaroiden siirtämisessä, josta on ilmoitettu,

d) kuljetusvälineissä."

Sekä koneellisesti irrotetun lihan alkuperämaan että määrämaan eläinlääkintäviranomaiset voivat tämän säännöksen nojalla saada tarvitsemaansa apua joko sitä pyytämällä tai siten, että viranomainen antaa sitä oma-aloitteisesti, torjuakseen kuumennuskäsittelemättömän koneellisesti irrotetun lihan tuontiin liittyviä mahdollisia terveysriskejä.

Ratkaisuehdotus

35. Edellä esitettyjen päätelmien perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa sille esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Direktiivin 64/433/ETY 6 artiklan 1 kohdan c ja g alakohdan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna direktiivillä 91/497/ETY, mukaan ei ole sallittua, että jäsenvaltio kieltää EY:n normit täyttävää laitosta tuomasta maahan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevassa EY:n normit täyttävässä laitoksessa koneellisesti irrotettua ja pakastettua lihaa, joka on tarkoitus myöhemmin kuumennuskäsitellä ja myydä, jos alkuperäjäsenvaltion virkaeläinlääkäri on määrännyt tämän käsittelyn suoritettavaksi määräjäsenvaltiossa sijaitsevassa laitoksessa.

2) Koneellisesti irrotetun lihan alkuperämaan ja määrämaan eläinlääkintäviranomaiset voivat direktiivissä 89/608/ETY säädettyä menettelyä noudattaen antaa toisilleen apua joko pyynnön perusteella tai oma-aloitteisesti torjuakseen kuumennuskäsittelemättömän koneellisesti irrotetun lihan tuontiin liittyviä mahdollisia terveysriskejä.